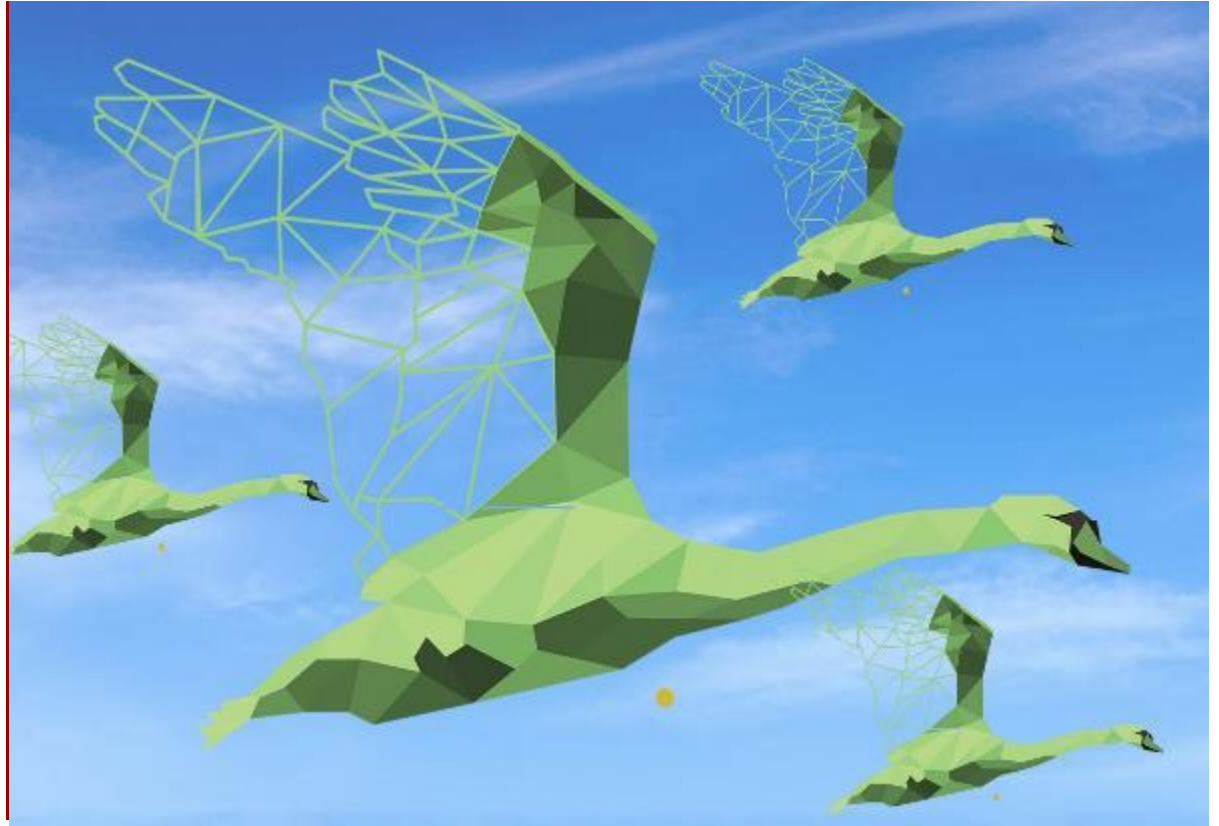

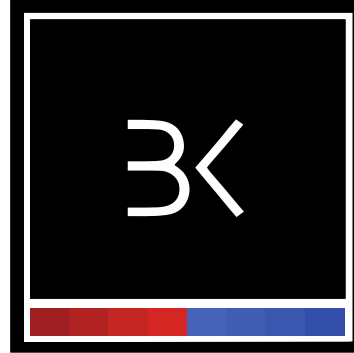
Burcu Kösem
EKONOMİ - FİNANS - SEKTÖR
PROFESYONELİ

CORONA-EKONOMİ BÜLTENİ

16 Mayıs/2020

Bu rapor; Covid-19 virüsünün dünya ekonomilerinde yarattığı ekonomik krizi, güvenilir kaynaklardan elde edilen veriler ile yansıtmaya yönelik olarak, hazırlanmıştır. Herhangi bir yatırım tavsiyesi içermez.

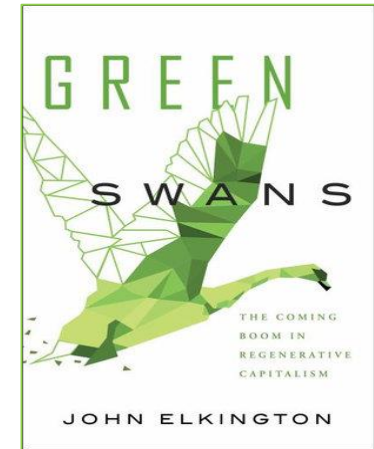
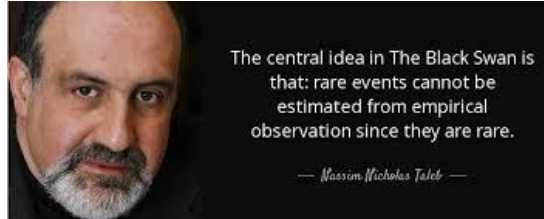

Siyah Kuğu'yu Yeşil Kuğu Yapmak Mümkün mü?

Haftalık bültenimize Nisan ayında çıkan John Elkington'un Yeşil Kuğular- Rejenaratif Kapitalizmde Yükseliyor adlı kitabın tanıtımını yaparak başlıyoruz.

Haftalık ekonomi olaylarını da bu kitabın ana fikri ile uyumlu şekilde açıklayacağız:

- Pandemi krizini başlarda Nassim Nicholas Taleb'in dilimize Siyah Kuğu- Olasılıksız Görünenin Etkisi ismi ile çevrilen ekonomik yaklaşım ile nitelemeye çalışmıştık.
- Bazılarımız gri kuğu benzetmesi de yaptı; zira Pandemide olaylar, tam da Siyah Kuğu piyasasına uymuyordu,
- Zira finansal piyasalarda öngörülemeyen ya da hesap etmesi neredeyse imkansız olan ancak sistemde büyük hasarlar bırakabilen olaylara Siyah Kuğu diyoruz.

Pandemi Krizi Aslında Bir Yeşil Kuğu Durumu mu?

Kitabın ana fikri, iklim değişikliğinin yol açacağı felaketin sistemsel ekonomik krizlerden daha önemli etkiler yaratarak, devlet ve onlara ilişkin örgütleri para ve maliye politikalarında işe yaramaz kılacağı yönünde.

BIS*’de yayınlanan Luiz Awazu Pereira da Silva’nın makalesinde ele alınan karşılaştırmalara göre Beyaz, Siyah ve Yeşil Kuğu kavramları;

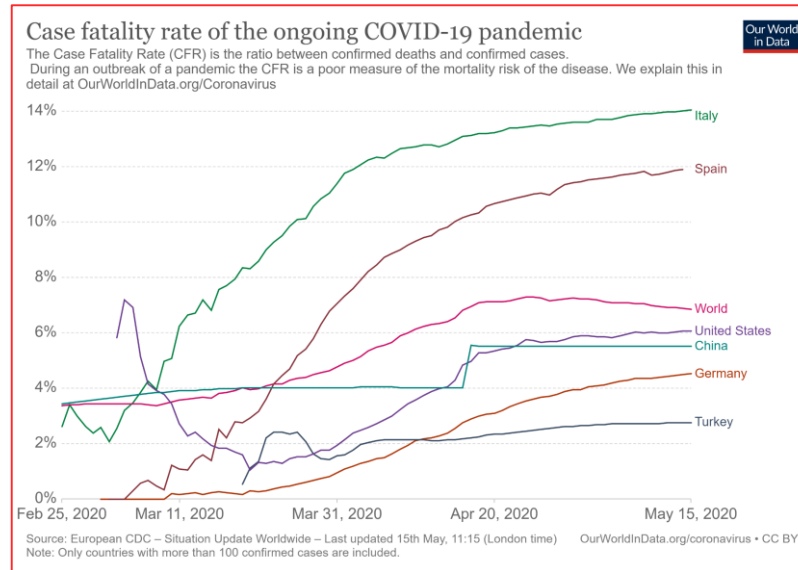
	Beyaz Kuğu	Siyah Kuğu	Yeşil Kuğu
Tahmin	Normal İstatistik Dağılım	Düşük Olasılıklı, gerçekleşen sonuçlara göre	Gerçekleşmesi hesaplanabilen ancak zamanı ve vereceği hasarın miktarı öngörülemeyen
Açıklayabilen	İstatistikçi, Ekonomist	Ekonomist, finansal analist, risk yöneticileri fikir farkı ile	Ekonomist ve finansal analistle çoğu zaman aynı fikirde olmayan Bilim insanı
Etkisi	Düşük, İlimli	Hasarı ancak sonuçlandığında düzeltilebilen direk ve çok büyük maddi zarar	İnsan hayatı (hatta medeniyetler) üzerine direk ve hasarı onarılamayan çok büyük zararlar

*BIS: Parasal ve finansal istikrarı sağlamaya yönelik olarak merkez bankaları ve diğer kurumların kendi aralarındaki işbirliğini artırmak amacı ile kurulmuş uluslararası bir organizasyondur.

Yeşil Kuğu & Pandemi Etkisi: İnsan Hayatı

Öncelikli olarak Siyah Kuğu piyasası etkisi ile en önemli tezatlık insan hayatıdır:

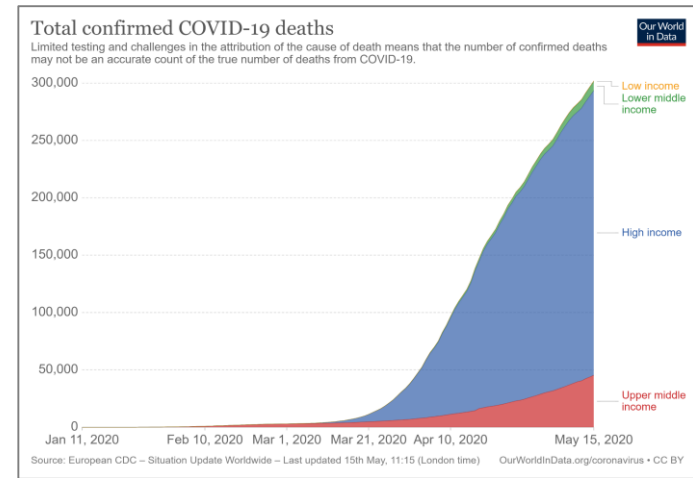
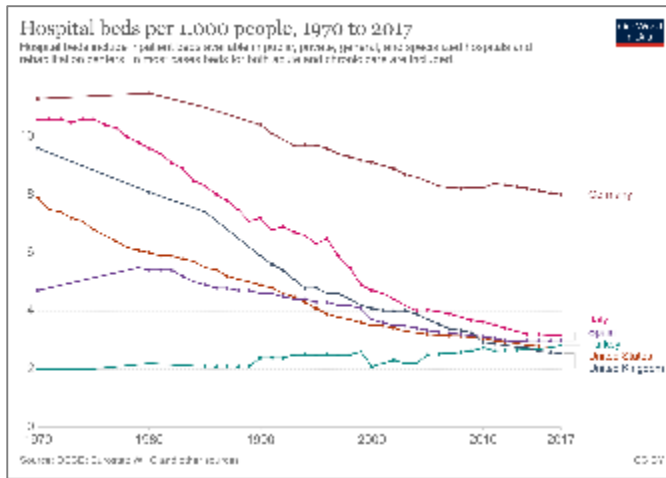
- ❑ Halen sürmekte olan pandemi, 15 Mayıs 2020 itibari ile dünyada toplam 4,41 milyon kişinin enfekte olmasına neden olmuş,
- ❑ Maalesef 296.883 kişi aynı tarih itibari ile hayatını kaybetmiştir.
- ❑ Aşağıdaki grafikte (CFR) vaka ölüm oranı görülmektedir.
- ❑ Halen devam eden pandemik süreçte dünya ortalaması %8'in altında olup, en yüksek ölüm oranı İtalya ve İspanya'da 14%-12% düzeylerinde görülürken; dünya ortalamasını sırasıyla takip eden ABD, Çin ve Almanya'nın ardından Türkiye yaklaşık % 2'nin biraz üzerinde seyrederek, en düşük orana sahiptir.

Yeşil Kuğu & Pandemi Etkisi: İnsan Hayatı

Çok yüksek düzeyde dünyadaki üst gelir grubunu etkileyen (sağdaki grafik) Pandemi, bir gün bitecek ancak ülkeler sağlık hizmetleri hakkında çok konuşacaklar anlaşılabilir;

- ❑ Soldaki grafikte 1970-2017 yılları arası ülkelerde 1000 kişi başına düşen hastane yatak sayısını görmekteyiz. Buna göre Almanya, İtalya, İspanya, İngiltere, ABD ve Türkiye arasında Türkiye hariç tüm ülkeler yatak sayılarını düşürmüşler,
- ❑ 1000 kişi başına düşen yatak sayısı en yüksek ülke 8 ortalama ile 2017 yılında Almanya, ardından sıra ile İtalya, İspanya ve ABD* gelmekte,
- ❑ Türkiye 2,81 ortalama ile 2017 yılında İngiltere'den daha fazla hastane yatağına sahip

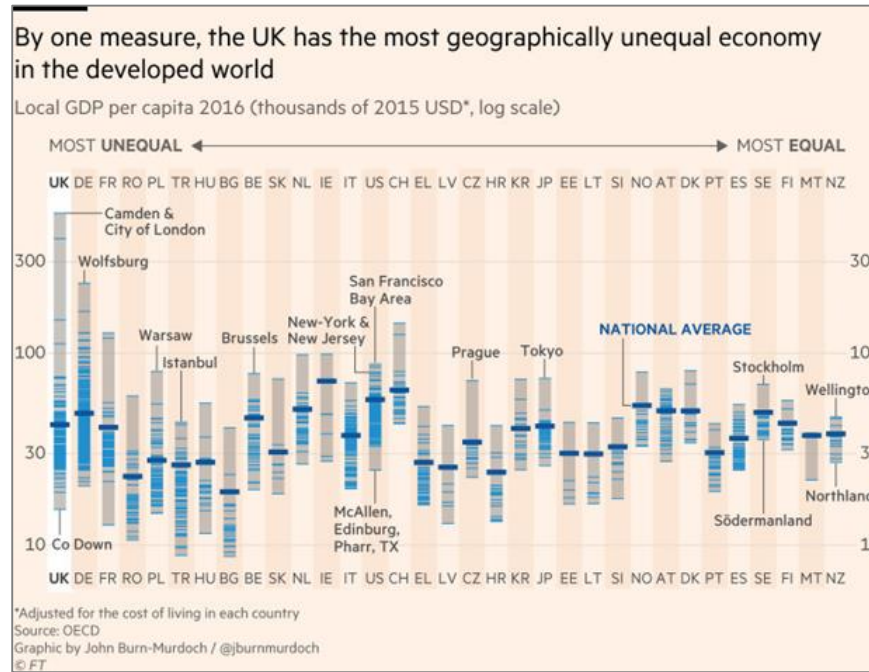

*ABD'nin 2017 verisi mevcut değil.

Yeşil Kuğu & Pandemi Etkisi: Coğrafi Eşitsizliği Olan Ülkeler

Belli ülkelerde belli bölge ya da şehirlerin coğrafi olarak eşitsizlikleri mevcut.

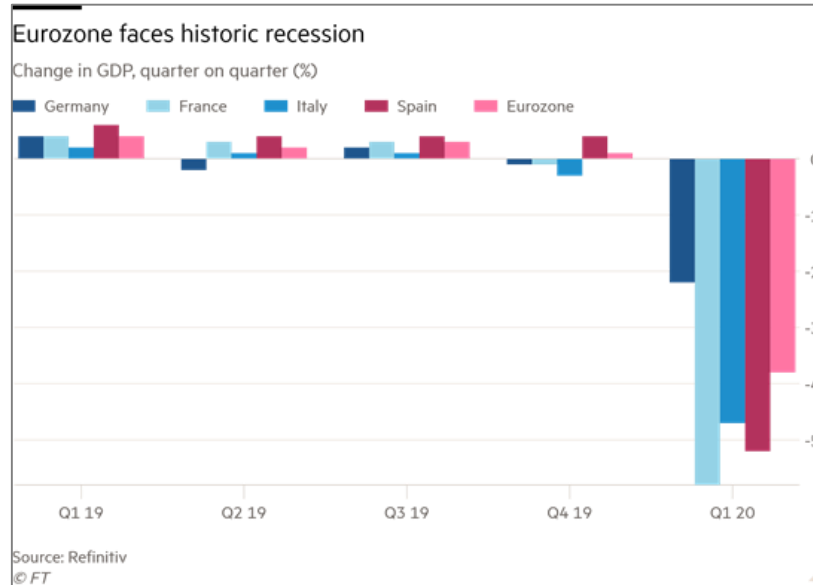
- ❑ Pandemi özellikle bu tekil bölgelerde gerek bulaş, gerekse de ekonomik olarak kendini yoğun şekilde hissettirmiştir.
- ❑ İngiltere’de Londra’nın ilk sırada yer aldığı bu eşitsizlik sıralamasında, İstanbul’un 6. sırada olduğunu görüyoruz. (Sıralama bölgesel kişi başına gelir)

Yeşil Kuğu & Pandemi Etk: Global Ekonomik Göstergeler

Pandeminin siyah kuğu piyasası ile benzerliği hem reel sektör hem de para piyasalarında büyük bir yıkım oluşturmaktadır. Ancak virüse karşı alınan önlemlere yönelik olarak getirilen kısıtların yarattığı etki pandemiye siyah kuğu piyasasından ayırıştırır:

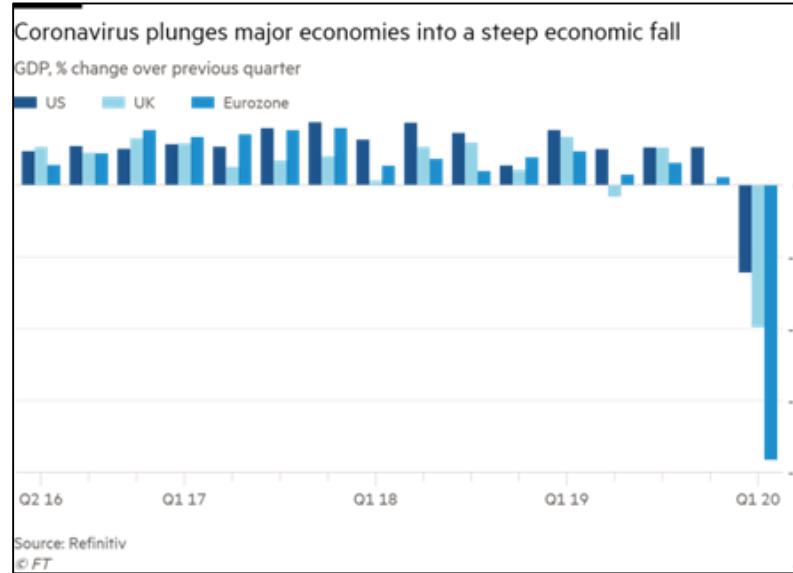
- ❑ Bu hafta Almanya'nın da ilk çeyrek GSYİH verisi açıklandı , -2,2% daralma, ve pandeminin Euro bölgesinde tarihi bir resesyon yarattığını görüyoruz.
- ❑ Grafiğe göre sırası ile daralma oranları -5,8% Fransa 1949'dan bu yana görülen en büyük düşüş, İspanya -5,2%, İtalya -4,7%, Euro bölgesi -3,8% ve Almanya -2,3% olarak gerçekleşti.

Yeşil Kuğu & Pandemi Etk: Global Ekonomik Göstergeler

İngiltere ekonomisi önemli bir resesyona girdi:

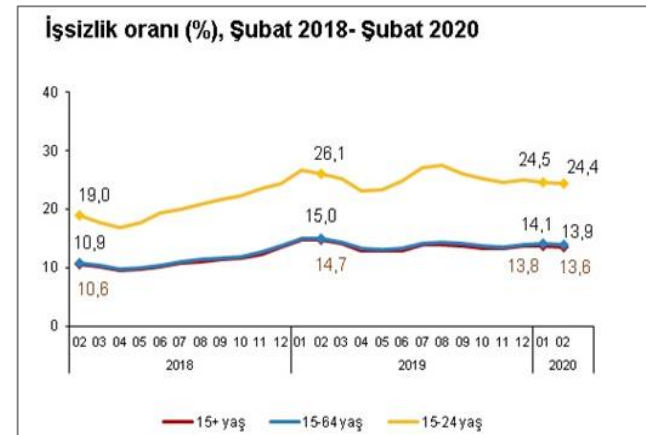
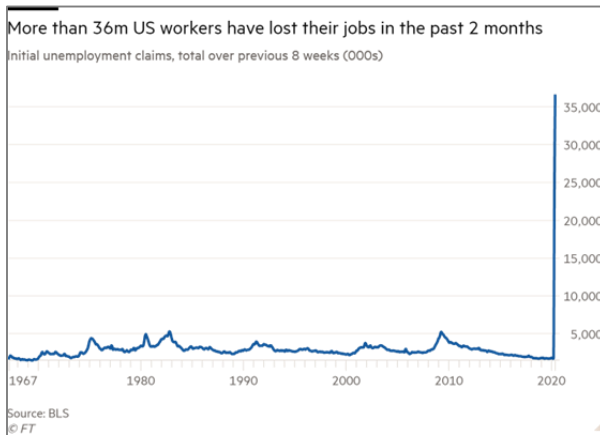
- ❑ Ekonomisinin 80%'ini oluşturan hizmet sektörü ilk çeyrekte -1,9% daraldı, 1990'dan bu yana en düşük düzey,
- ❑ Hane halkı harcaması -1,7%, ihracat -12%, ithalat -5% , sanayi üretimi -2,1% , inşaat -2,6% (tüm sektörler içinde en büyük düşüş),
- ❑ İlk çeyrekte GSYİH'ı -2% daralan İngiltere ekonomisi Euro bölgesindeki -3,8% daralmaya göre daha iyi durumda ancak; -1,2% daralan ABD'den daha zorlu gözüküyor.

Yeşil Kuğu & Pandemi Etk. : İşsizlik

Haftanın işsizlik verilerine baktığımızda;

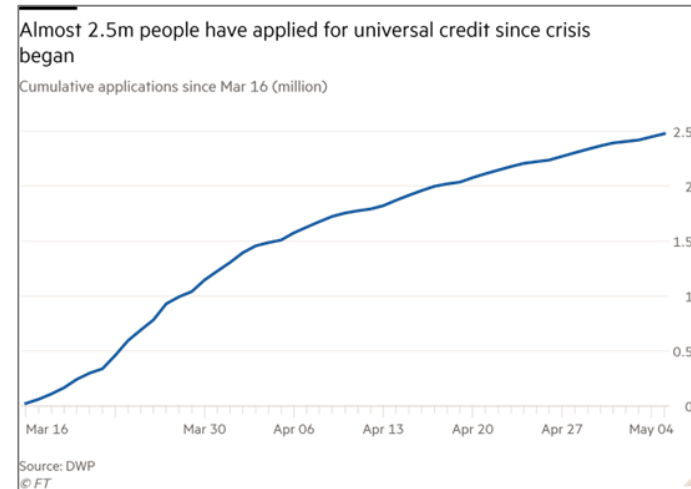
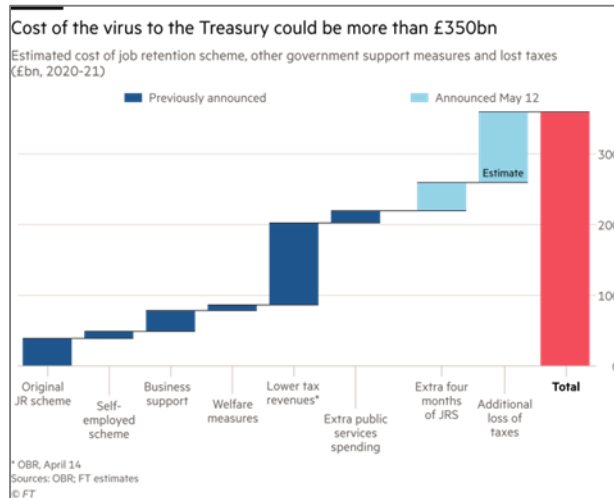
- ❑ ABD'de son iki ayda 36 milyondan fazla kişi işini kaybetti.
- ❑ İşsizlik oranı en düşük Avrupa ülkesi olan Almanya'da %5 olan işsizlik oranının en iyi durumda %8,5'a çıkacağı Deutsche Bank tarafından bildirilmiştir.
- ❑ Türkiye'de Şubat 2020 işsizlik oranı 13,6% oldu ancak asıl etkinin Mart ve Nisan aylarında görülmesi bekleniliyor.

Yeşil Kuğu & Pandemi Etk. : Kamu Borcunda Artış/İngiltere

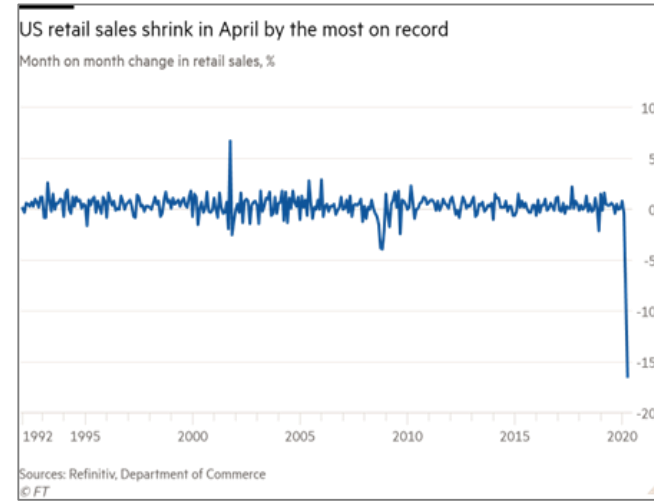
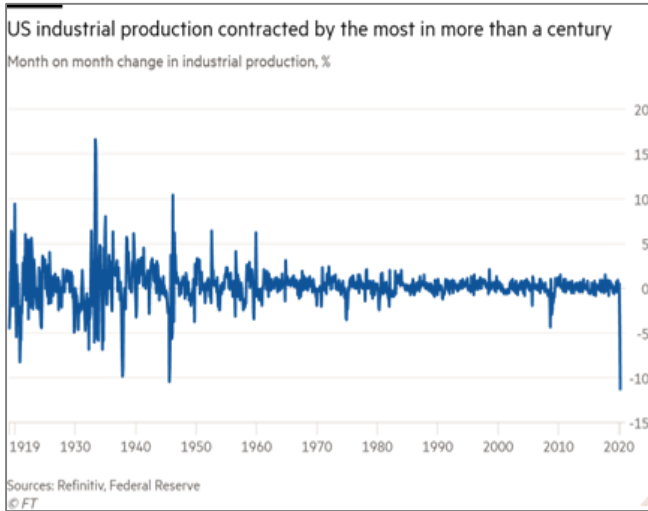
Pandeminin yarattığı kısıtlar nedeni ile oluşan işsizlik maaşı başvuruları, vergi indirimleri ve diğer desteklerin hazinelere maliyeti ağır. İş kesintisi ödemelerinin %85'ini üstlenen İngiltere'de ;

- ❑ Nisan ayında Covid-19 kaynaklı bütçe harcaması 100 milyar£ ve 2020-21 vergi kaybı 116 milyar£ tutarındadır.
- ❑ İngiliz mali gözlemcileri toplam borçlanmanın 273 milyar£'a yükseldiği ve daha da artacağı yönde.
- ❑ 2,5 milyon kişinin aylık 2500£ maaş yardımı aldığı ülkede virüs maliyetinin 350 milyar£'u bulacağı tahmin ediyor.

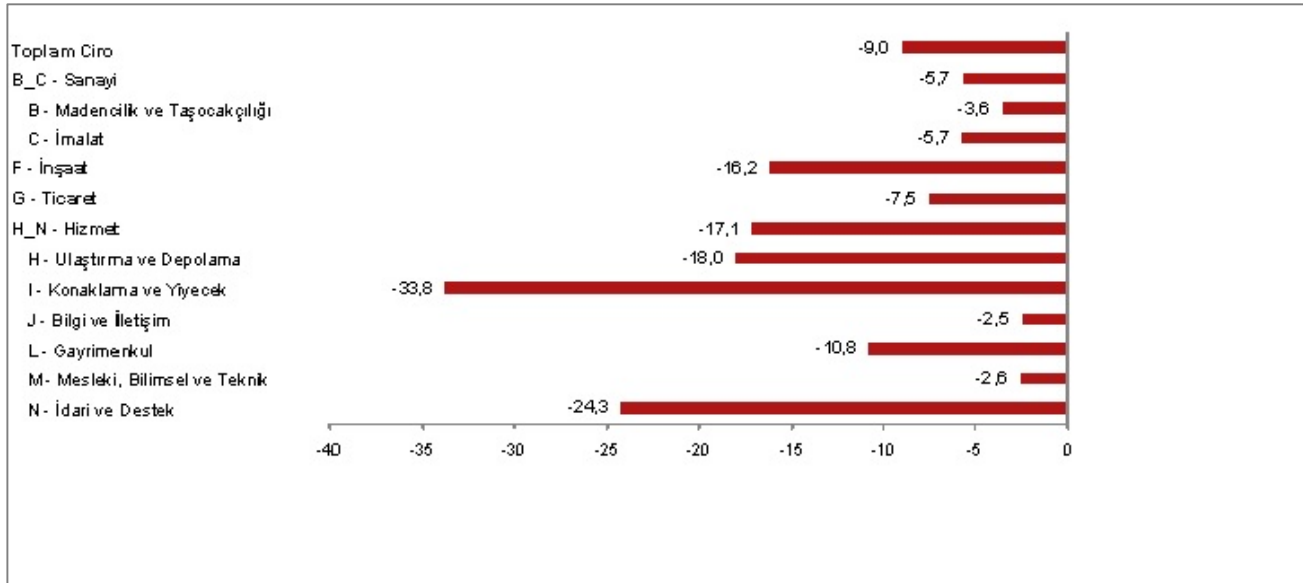
Yeşil Kuğu & Pandemi Etk. : ABD Bu Haftaki Veriler

- ❑ 1919 yılından bu yana görülen en büyük düşüş, nisan ayında sanayi üretiminde görüldü -11,2% (soldaki grafik)
- ❑ Perakende satışlar (sağdaki grafik) nisan ayında -16,4% düzeyinde ve 403,9 milyar\$ tutarında azaldı .
- ❑ 1992 yılından bu yana perakende satışlardaki en yüksek düşüştür.

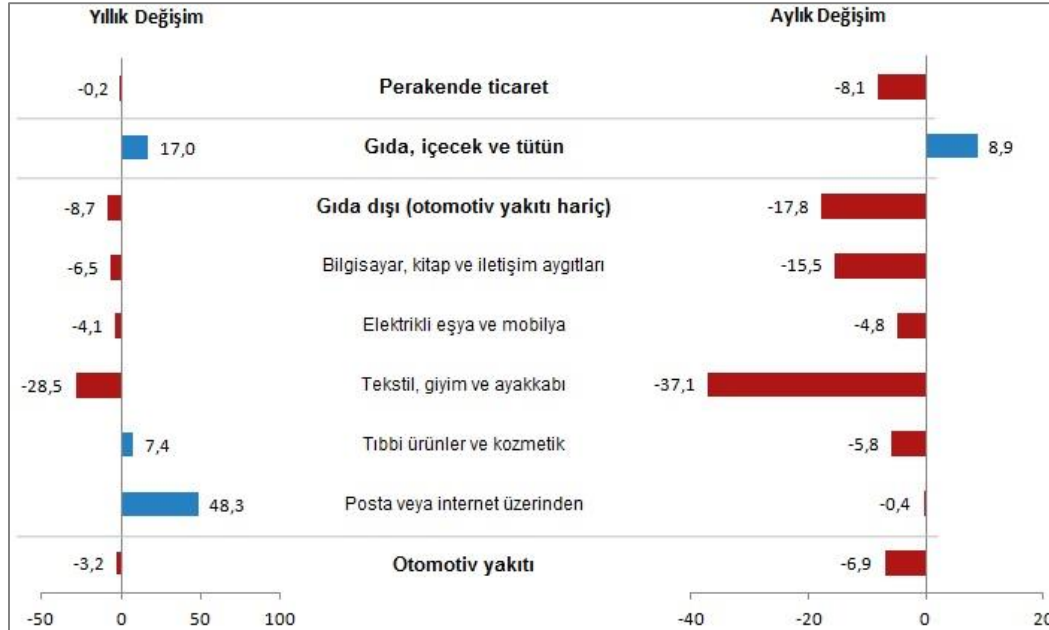
Yeşil Kuğu & Pandemi Etk. : Türkiye Ciro Endeksi

- ❑ Toplam ciro endeksine göre; 2020 yılı Mart ayında yıllık sanayi sektörü ciro endeksi %5,2, ticaret ciro endeksi %11,5 artarken, inşaat ciro endeksi %21,4, hizmet ciro endeksi %2,2 azaldı.
- ❑ 2020 yılı Mart ayında aylık sanayi sektörü ciro endeksi (Alttaki grafik) %5,7, inşaat ciro endeksi %16,2, ticaret ciro endeksi %7,5, hizmet ciro endeksi %17,1 azaldı.

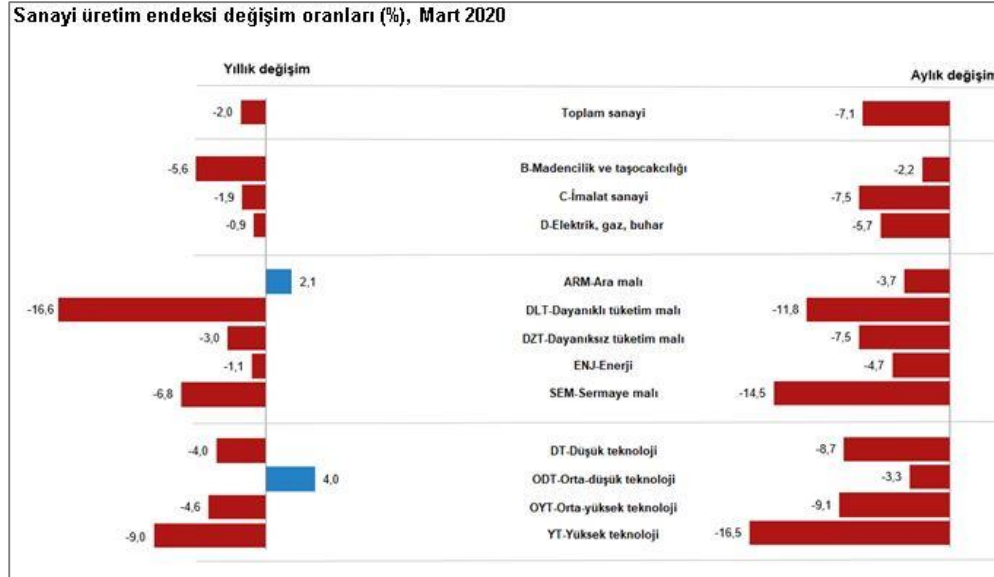
Yeşil Kuğu & Pandemi Etk. : Türkiye Perakende Satış Hacmi

- ❑ Perakende satış hacmi aylık %8,1 azaldı.
- ❑ Sabit fiyatlarla perakende satış hacmi 2020 yılı Mart ayında bir önceki aya göre %8,1 azaldı. Aynı ayda gıda dışı satışlar (otomotiv yakıtı hariç) %17,8, otomotiv yakıtı satışları %6,9 azalırken, gıda, içecek ve tütün satışları %8,9 arttı.
- ❑ Tekstil, giyim ve akakkabı da aylık düşüş -37,1%

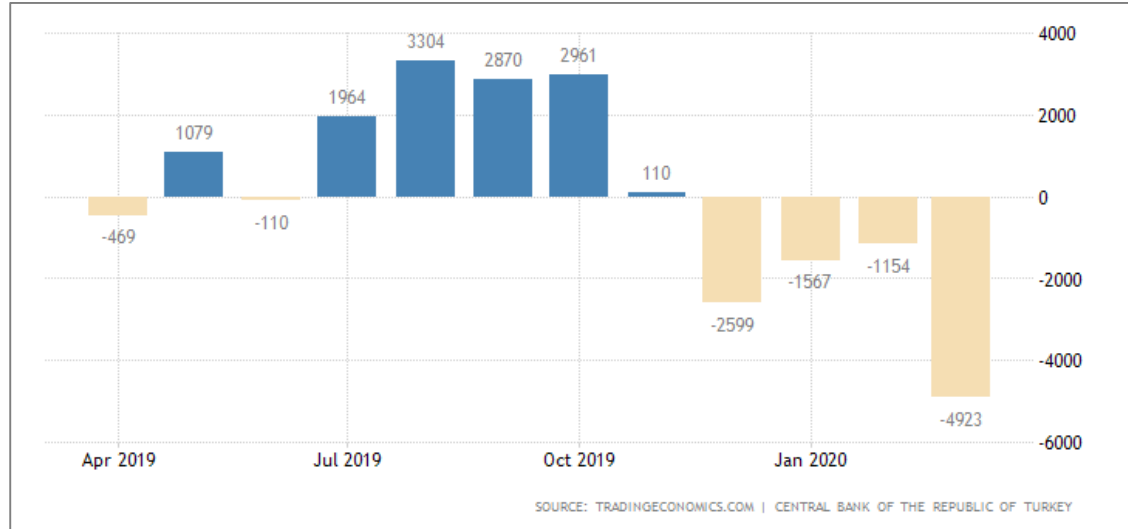
Yeşil Kuğu & Pandemi Etk. : Türkiye Sanayi Üretimi

- Sanayi üretimi yıllık %2 azaldı.
- 2020 yılı Mart'da aylık %7,1 düşüş kaydederken; madencilik ve taşocakçılığı sektörü endeksi bir önceki aya göre %2,2, imalat sanayi sektörü endeksi %7,5 ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksi %5,7 azaldı.

Yeşil Kuğu & Pandemi Etk. : Türkiye Cari İşlemler Dengesi

- ❑ Mart ayında cari açık , geçen yılın aynı ayına göre 0,12 milyar\$ artarak, 4,92 milyar\$'a yükseldi. (Alttaki grafik)
- ❑ Mal ticaret açığı 4,29 milyar\$'a yükselirken, hizmet ticareti fazlası 0,74 milyar\$'a düştü.

Yeşil Kuğu & Pandemi –Sürdürülebilir Ekonomi Yatırımları

Yeşil Kuğu felsefesine dayanan sürdürülebilir ekonomi, pandemik süreçte kendi çözümünü yaratmaktadır.

- ❑ Yeni bir ürün olan Coronavirüs tahvili, birkaç ay içinde 65 milyar\$'a ulaşmıştır.
- ❑ Pandeminin etkisini azaltmak amacı ile şirketler ve devletler yardım fonlamasını hızlandırmak adına tercih etmektedirler.
- ❑ Aşağıda Sürdürülebilir olarak işaretlenmiş corona tahvillerin Nisan ayında 20 milyar\$'a yaklaşarak, yeşil tahvilleri ilk kez aştığı görülmektedir.

